וזאת הברכה

שמח"ת

א. איתא ברמב"ם[1] (והוא ממשנה וגמרא[2]): "משה תיקן להם לישראל שיהו קוראין בכל מועד ענינו . . ומה הן קורין . . (וממשיך ומונה הקריאות של כל המועדות) וביו"ט אחרון (של חג הסוכות) קורין כל הבכור . . ולמחר קורין וזאת הברכה".

והנה מהטעמים לקריאת "וזאת הברכה" ביו"ט האחרון של חגה"ס, אי' במחזור וויטרי[3] — "כדי לסמוך שמחת התורה שזכו לסיימה לשמחת החג שכן נכפלה שמחה במקרא ב־שמע"צ לפי ששמחת החג מרובה".

אבל מזה שברמב"ם (ובגמרא) באה הלכה זו שבשמח"ת "קורין וזאת הברכה", בהמשך ל"משה תיקן להם לישראל שיהו קוראין בכל מועד ענינו" — ואילו בהתחלת דבריו[4], כשהוא מפרט סדר קריאת התורה של שבתות השנה "מתחילין בשבת שאחר חגה"ס וקורין בסדר בראשית בשני, אלה תולדות . . (הוא סותם ואומר) עד שגומרין את התורה בחגה"ס" מבלי לפרש שגומרין את התורה ב־וזאת הברכה ביו"ט האחרון של חג — משמע, שהשייכות ד"וזאת הברכה" ליו"ט האחרון של חג היא (לא רק מצד שהיא סיום התורה ומטעם לסמוך שמחה לשמחה[5], אלא) לפי שיש ב־פרשה זו ענין המועד.

ב. ויובן בהקדים ביאור הקושיא המובאת בדרושי חסידות[6]: "מהו ה־שייכות לשמוח שמחת תורה ביום השמע"צ והלא בשבועות הוא זמן מ"ת, וא"כ אז הי' צ"ל קביעת שמחה זו דהאי יומא דקא גרים". ומבואר שם התירוץ ע"ז, שהשמחה דשמח"ת היא על הלוחות השניות[6*] שניתנו ב־יוהכ"פ, ומצד לוחות אלו הוא מה שנוהגין לעשות חדוה ושמחה בשמע"צ ("שהוא יום האחרון שאחר יוהכ"פ"[7], וכדלקמן).

והנה ידוע דפנימיות התורה "נש־מתא דאורייתא", ונגלה דתורה —

---

1) הל' תפלה פי"ג ה"ח ואילך.
2) מגילה לא, א.
3) סי' שפה.
4) שם רפי"ב.

5) ועאכו"כ שהיא לא רק "כדי לסמוך ברכת המלך (שלמה) לברכת משה" (מחו"ו שם. אבודרהם סדר תפלת סוכות). או "לפי שהוא סוף כל המועדות תותמין בברכת משה רבינו שבירך את ישראל" (ר"ן מגילה פ' בני העיר).

6) אוה"ת שמע"צ ע' א'תשעט ואילך. ד"ה ביוהשמע"צ תרס"ז (בתחלתו ובסופו), תש"ו (בתחלתו), ועוד.

6*) בתורה שבכתב (או במקום ששייך לתושב"כ) בכ"מ לוחות ל' זכר (תשא לד, א. ועוד) משא"כ בש"ס וכו'. וראה חולין קלו, ב. ולהעיר ג"כ מתוד"ה שתי (מנחות צד, א).

7) אוה"ת שם ס"ע א'תשעט. וראה גם שם ע' א'תשפו ואילך. תרס"ז שם (בסופו).

„גופא דאורייתא" [9] אינן ב' תורות ח"ו, כ"א תורה אחת היא שלימה; ושמות אלו עצמם מוכיחים ומודיעים שהן „נשמתא" (פנימיות) ו„גופא" (נגלה) של עצם אחד. ומזה מובן שכל ענין בפנימיות התורה הוא בהתאם לכמו שהוא בנגלה דתורה. ועפ"ז צריך ביאור — על פי נגלה מהי הקושיא בקביעות שמחת תורה בשמע"צ — הרי מפורש בשו"ע [10] הטעם ע"ז „לפי שמסיימין בו התורה וראוי לשמוח בסיומה".

והנה בפשטות י"ל שהקושיא שב־חסידות (למה לא הוקבעה שמחת ה־תורה בזמן מתן תורתנו בחגה"ש) היא על התקנה מעיקרה; מדוע תקנו מ־עיקרא להתחיל קריאת התורה בשבת שלאחרי חגה"ס ולגומרה, בשמחה, בשמע"צ — הלא לכאו' הי' מתאים יותר (להתחילה ו)לסיימה (בשמחה) בחגה"ש שבו ניתנה התורה לישראל? וע"ז בא התירוץ (בחסידות), שביוהכ"פ ניתנו לוחות האחרונות, שעז"נ „ביום חתונתו זה מ"ת" [11], שהם „כפלים לתושי'" [12] לגבי הלוחות הראשונות, ולכן דוקא בהם הוא עיקר השמחה.

ג. אולם באמת י"ל שהקושיא תתכן גם לפי התקנה שגומרין את התורה בשמח"ת ולא בחגה"ש, ואעפ"כ מסתבר לומר שבחגה"ש בהיותו זמן מתן תו־רתנו, הי' צ"ל קביעות שמחה מצד „גמרה של תורה" [13]; והוא ע"פ מש"כ רש"י [14] בשם אזהרות הרס"ג שב־עשה"ד כלולות כל התרי"ג מצות, וא"כ בזמן מתן תורה (ועשה"ד) הרי ישנה כבר „גמרה של (נתינת כל ה)תורה" — ולכאו' יום „גמרה" של תורה באופן זה, היינו שכולה מתחלתה ועד סיומה כלולה בנתינתה, ראוי לעשותו יום שמחה. ואדרבא אופן זה קרוב ודומה יותר להמאורע שממנו למדין שעושין שמחה זו. דאיתא ב־מדרש [15]: „א"ל הקב"ה שלמה חכמה שאלת לך כו' חייך החכמה והמדע נתון לך כו' מיד ויקץ שלמה והנה חלום א"ר יצחק חלום הי' עומד על כנו חמור נוהק והוא יודע מה נוהק צפור מצוצי והוא יודע מה מצוצי מיד ויבוא ירושלים ויעמוד לפני ארון ברית ה' ויעל עולות ויעש שלמים ויעש משתה לכל עבדיו א"ר אלעזר מכאן שעושין סעודה לגמרה של תורה".

המשך תש"ו שם פמ"ד. וראה לקמן הע־רה 50.

8) וח"ג קנב, א.

9) טור או"ח סי' תרסט. רמ"א שם. וראה ת"ז תכ"א.

10) משנה סוף תענית ופרש"י שם.

11) שמו"ר רפמ"ו.

12) ואף שמצינו שמחה בחגה"ש — ראה שו"ע אדמוה"ז (סי' תצד סי"ח מרש"י פסחים סח, ב ד"ה דבעינן): „וצריך לא־כול ולשמוח בו", הרי אי"ז שמתה לגמרה של תורה אלא דנתינת התורה „להראות שנוח ומקובל לישראל יום שנתנה בו התורה" (היינו שאינו „עול" עליו). ולה־עיר מסה"ש תש"ג ס"ע 143 ואילך. סה"ש תש"ה ע' 104.

13) משפטים כד, יב.

14) שהש"ר פ"א א (ט). הובא בספר האשכול (הלכות סדר פרשיות והפטרות לכל שבוי"ט ותענית), אור זרוע (ח"ב סי' שכ) ובית יוסף (סו"ס תרסט) — כמקור על המנהג שעושין שמחה בשמח"ת לגמרה של תורה.

ואף שהתכללות זו של כל (התורה ו)המצות בעשה"ד (בהלוחות הראשונות) היא בהעלם, ובגילוי ניתנו רק העשה"ד — מ"מ בנתינתן לבנ"י הרי נתונה להם (אם שבאופן בלתי גלוי) כל התורה והמצוה[15], וע"ד מאמר רז"ל הפך בה והפך בה דכולא בה[16]. ונתינה זו של כל התורה במ"ת — דייה לעשות שמחה ביום סיומה. והרי עושים סעודה ושמחה בסיום אפילו מס' אחת בלבד[17].

ומכיון שכל הגילויים וההמשכות חוזרים וניעורים ונמשכים מדי שנה בשנה וכו'[18], הרי מובן שבכל חגה"ש, זמן מתן תורתנו, חוזר ומתחדש הענין דמתן תורה[19] והרי קורין פ' מתן תורה ועשה"ד — גמרה של (נתינת ה)תורה. וא"כ — אז הי' צריך להיות שמחה ל"גמרה של תורה".

ד. וביאור התירוץ בזה:

ההפרש שבין חגה"ש לשמע"צ: ה"לוחות (עשה"ד וכל הרמוז בהם) ה"ראשונות, היו באופן של מתנה לבנ"י מלמעלה[20]; משא"כ בשמע"צ שבו גומרים את התורה, היינו שבנ"י לומדים אותה במשך כל השנה ועד שגומרים כל התורה — עבודת ויגיעת בנ"י[21]. ובזה יובן שהשמחה על "גמרה של תורה" היא דוקא בשמע"צ ולא בחגה"ש:

שמחה שלימה בקבלת איזה דבר לא תתכן אלא כשאינו "נהמא דכסופא"[22], ובנדו"ד הרי שמחה זו שייכת בשמע"צ שבו גומרין את התורה הנלמדת, היינו התורה הנקנית ע"י עבודה ויגיעה [וגם זה שהוא בבחי' לא ידע מאי קאמר — שגם עליו לשמוח בשמח"ת — הנה אף שלא ידע, מ"מ "קאמר" עכ"פ, ובזה מתבטאת עבודתו].

משא"כ בחגה"ש, אע"פ שגם בו הוא "גמרה של תורה" (ולכאו' באופן נעלה

---

15) להעיר מפי' מהרז"ו במדרש שם "לגמרה של תורה — שכל החכמה שידע שלמה ברוה"ק נכלל הכל בתורה".

16) אבות ספ"ה. וראה ד"ה והי' אור הלבנה תרס"ו.

17) רמ"א בשו"ע יו"ד סו"ס רמו, וראה שו"ת חות יאיר סי' ע, יפה קול (למדרש שם) שכתבו שהכוונה במדרש הנ"ל (שבפנים) היא גם לסיום מסכת.

18) ראה לב דוד פכ"ט בשם הרמ"ז בס' תקון שובבי"ם. וראה משנה ספ"ג דגיטין. שו"ת הר"י אירגס (בסו"ס מבוא פתחים) ס"ה בארוכה. סד"ה עלה אלקים, תש"ד.

19) ואף ש"בכל יום יהיו בעיניך חדשים" (פרש"י תבא כו, טז. וראה גם פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג) ובכ"י חותמים בברכת התורה נותן התורה (לי' הוה) שנותן לנו בכ"י (לקו"ת סוכות פא, ג. וראה ברכות כב, א. סג, ב), הרי ההתחדשות בכ"י היא רק התחדשות פרטית, ובחגה"ש היא התחדשות כללית, וכמו התחדשות הבריאה בר"ה שהיא התחדשות כללית לגבי התחדשות הבריאה בכל יום שהיא התחדשות פרטית (ד"ה ועשית חג"ש תש"ה פמ"ה).

20) ולהעיר מדחז"ל עה"פ (תשא לא, יח) ויתן גו' ככלותו — במתנה (שמו"ר פמ"א, ו. הובא בפרש"י תשא שם).

21) ועד"ז הו"ע לוחות שניות, כדלקמן בפנים.

22) ראה ירושלמי (ערלה פ"א ה"ג): דאכיל מן תברי בהית (בוש) מסתכל בי' (וראה לקו"ת צו ז, רע"ד), ולהעיר ממ"מ להב"י בראשית מהדו"ק ד"ה אור ליה"ש יד לטבת.

יותר, שהרי לימוד התורה ע"י האדם למטה אינו בערך לגילוי התורה מל־מעלה במ"ת), בכ"ז מכיון שזה בא במתנה, בלי עבודה ויגיעה, אין ה־שמחה שלימה (וע"ד אדם רוצה בקב שלו מט' קבים של חבירו [23]).

ויתירה מזו: כשהמדובר בדבר שאי אפשר לו לאדם להשיגו בעבודתו, כ"א רק ע"י שיקבלו במתנה (וע"ד הנ"ל בחכמת שלמה), הרי קבלתו תגרום לו שמחה — אף שאינה שלימה כבדבר שהשיגו ע"י עבודה; משא"כ בדבר שאפשר להשיגו ע"י עבודה, והוא מקבלו באופן של "נהמא דכסופא", בלי עבודה ויגיעה, הרי השמחה מעו־רבת בצער על אשר לא יגע כו' וקיבלה ע"ז. ובפרט שבנדו"ד, הרי נתינת התורה בחגה"ש היתה בכוונה שאח"כ ילמדו אותה.

ולכן אין קובעין שמחה מיוחדת ב"גמרה של תורה" זו.

ומובן הענין לכל או"א — דמכיון ששמחת התורה שייכת לכאו"א [24], ומשתתפים בה גם נשים וטף, לכן גם טעמה צ"ל מושג לכאו"א — גם לקטן ביותר;

כי גם אצלו מתעוררת שאלה הנ"ל: למה לא קבעו שמח"ת בחגה"ש? — שגם הוא יודע שאז "זמן מתן תורתנו" — וע"ז משיבים לו ומסבירים בדוג־מא מיני' וביי': כשמקבל התורה כש־עודנו בקטנותו, ובהסברה: תורה ציווה לנו משה מורשה קהלת יעקב — בכ"ז מובן, שבתור יורש התורה נתונה לו, אמנם עדיין קטן הוא מלהבינה ול־השיגה, ולכשיגדל יבינה ובטוב טעם הרי ביחד עם השמחה מתעורר בו צער מזה שאינו מבינה עכשיו, ואין שמחתו בשלימות.

ה. והנה ביאור הנ"ל מתאים עם המבואר בכמה דרושי חסידות (מהנ"ל), שטעם הקביעות של שמח"ת בשמע"צ הוא מפני לוחות האחרונות שנתנו ביוהכ"פ (שזהו גם הטעם שתקנו ש־"גמרה של תורה" (היינו גמר לימוד התורה ע"י האדם, כנ"ל) תהי' ב־שמע"צ [25]);

כללות ההפרש בין לוחות הראשו־נות ולוחות האחרונות הוא [26] בהלוחות עצמן, דלוחות הראשונות היו "מעשה

---

23) ב"מ לח, א. וראה בכהנ"ל מכתב כללי (ושיחות) י"א ניסן תשל"ב (נדפס בהגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים וכי־אורים (קהת תשל"ו) ע' שמג ואילך) ובה־נסמן שם.

24) ועוד יותר משמחת ביה"ש * שרק "חסידים ואנשי מעשה היו מרקדין", אבל כל העם באין לראות ולשמוע **, משא"כ בשמח"ת הרי מנהג ישראל *** שגם נשים וטף שמחים.

25) הקושי' שבסו"ס ב'.

26) כמבואר בתש"ו שם פל"ד. ובד"ה ויתן לך תרס"ו.

---

*) שמי שלא ראה שמחת ביה"ש לא ראה שמחה מימיו (משנה סוכה נא, א).

**) ראה משנה שם, רמב"ם הל' לולב פ"ח ה"ד.

***) שתורה היא (ראה ירושלמי פס־חים פ"ד ה"א. בתוד"ה נפסל (מנחות כ, ב): מנהג אבותינו. וראה גם מנהגים ישנים מדורא ע' 153. מהרי"ל הובא ברמ"א שו"ע יו"ד שעו ס"ד).

אלקים גו' מכתב אלקים"[27], ולוחות האחרונות היו רק "מכתב אלקים", אבל הלוחות עצמם היו מעשה ידי משה[28]. וזוהי גם הסיבה להפרש בפעולתם בישראל ובעולם:

בלוחות הראשונות ארז"ל[29] ש"אל־מלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל . . אין כל אומה ולשון שולטת בהן", אמנם בנתינתם של הלוחות האחרונות נת־חדש ענין היגיעה בתורה, והיינו דמ־צד לוחות הראשונות מקבלים בנ"י את התורה כמו שהיא נמשכת מלמ־עלה, בבחי' אור ישר, ובהגילוי מל־מעלה הרי לוחות הראשונות הם נעלים מלוחות האחרונות; אבל ע"י הלוחות האחרונות נתחדש ענין ה־עבודה ויגיעה בתורה בכח עצמו, בבחי' אור חוזר, שדוקא ע"ז ממשיך ממדריגה עליונה יותר בתורה מדרגא הנמשכת מצ"ע. ולכן דוקא בשמח"ת (שהוא הסיום דמ"ת שביוהכ"פ ז'), הוא עיקר השמחה על התורה.

ו. והנה בדרושים הנ"ל[30] מבואר עוד ביאור בטעם הקביעות של שמח"ת בשמע"צ — מצד לוחות שניות:

לוחות הראשונות הם כנגד בחי' צדיקים, דבעת נתינתם עמדו בנ"י במדרי' צדיקים דכתיב[31] "ויחן שם ישראל כו' כאיש אחד", והקדימו נעשה לנשמע[32] ובעת שעמדו בהר סיני פסקה זוהמתן[33]; אבל לוחות האחרונות הן כנגד בחי' בע"ת, כי בעת קבלתם היו בנ"י בבחי' בע"ת. ולכן נקבעה השמחה דוקא על נתינת התורה שהיתה ביוהכ"פ לבחי' בע"ת, כי עיקר השמחה ויתרונה הוא דוקא מקירוב הבא אחר הריחוק.

וגם זה עולה בקנה אחד עם ה־מבואר לעיל, דשמח"ת הוא דוקא מצד "גמרה של תורה" באופן של לימוד ויגיעה ולא ע"י מתנה מלמעלה — ובהקדים ביאור ההפרש בין צדיק לבע"ת[34], שהוא בשתים: א) בעבודת האדם בעצמו ועם עצמו, ב) בפעולת עבודתו בעולם:

א) בעבודת עצמו: עבודת הצדיק היא, כמו שהאלקים עשה את האדם ישר[35] — ועבודה זו היא מצד טבעו, כי יהודי אינו יכול בטבעו להיות נפרד מאלקות, וצדיק שאין בו שליטת (וה־העלם ע"י) היצר, עבודתו היא מצד טבעו [וגם מצד השבועה שמלמע' "תהי צדיק"[36]];

משא"כ בע"ת שחטא ופגם ועבר

---

27) תשא לב, טז.

28) דכתיב (שם לד, א) פסל לך גו' וכתבתי.

29) עירובין נד, א.

30) אוה"ת שם. וראה גם המשך תש"ו שם פל"ד ומ"ד.

31) יתרו יט, ב. ופרש"י שם.

32) משפטים כד, ז (וראה פרש"י שם, ד). שבת פח, א.

33) שבת קמו, רע"א. זח"א גב, ב. ח"ב קצג, ב.

34) ראה בזה לקו"ש ח"ט ע' 4-63. ע' 66. לקו"ש ח"י ע' 84 ואילך, ובהנסמן שם.

35) קהלת ז, כט.

36) ספ"ג דנדה (ל, סע"ב). וגם שבועה מל' שביעה, היינו שנותנים לו כחות מל־מעלה שיהי' צדיק (ראה קיצורים והערות לתניא ס"ע נז ואילך).

את הדרך, הרי כשם שהשינוי (תשובתו) הוא ע"י הבע"ת עצמו, כמו כן עבודתו בתומ"צ היא בעיקר בכח עצמו — "בחילא סגי"[37].

ב) ועד"ז בפעולת עבודתם בעולם: כשם שעבודתו של הצדיק בעצמו היא בזה שמגלה את הכחות שניתנו לו מלמעלה מהכח אל הפועל, כמו כן הוא בהדירה שעושה לו יתברך בתחתונים, שהיא נעשית ע"י שמברר דברי הרשות השייכים (בכח עכ"פ) לקדושה, ונמצא שעשיית ה"דירה" בעבודתו אינה באופן שיש בזה התחדשות ממש, אלא רק שמוציאה ומביאה (מן הכח) אל הפועל; וא"כ אי"ז שולל לגמרי את ה"נהמא דכסופא" שבפעולתו, מאחר שיסוד עבודתו הוא מתנה מלמעלה[38] (הכחות שניתנו לו מלמעלה, משביעים אותו כו' — ועד"ז בגילוי הדירה בתחתונים).

משא"כ בע"ת, שהוא מברר ומעלה גם הזדונות עד שנהפכו לזכיות[39], היינו שפעולתו היא גם בדברים המנגדים לאלקות (גקה"ט) לעשותם "זכיות" — כלים לאלקות; הרי עבודה זו אינה באופן של גילוי מהכח אל הפועל, אלא התחדשות ממש[40]. ונמצא שדוקא עבודת הבע"ת מושללת לגמרי מ"נהמא דכסופא", בהיות שהן עבודתו עם עצמו והן עבודתו בעשיית ה"דירה לו ית'", ה"ה בכח עצמו, בחילא יתיר, עד שמהפך מרע ממש לטוב וקדושה.

ועפ"ז יובן דב' הביאורים נקודה אחת משותפת בשניהם: מעלת עבודתו של האדם בכוחו ויגיעתו, שהיא נקודת הטעם בביאור הא' — שלכן שלימות השמחה ב"גמרה של תורה" היא רק ביו"ט האחרון של חג (שמח"ת) — והיא היא נקודת היסוד בביאור הב' שהשמחה דשמח"ת היא מצד הלוחות האחרונות שניתנו לבעלי תשובה.

ז. עפ"י כהנ"ל מובנת השייכות ד"וזאת הברכה" ל"ענין המועד" דשמע"צ[41]:

בתחלת פ' ברכה מדובר בלוחות הראשונות: "הוי' מסיני בא גו'", וע"ז נאמר "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", מורשה ל' ירושה[42], היינו שניתנה ובאה בירושה, בדרך ממילא ולא ע"י עבודה ויגיעה[43]. והסיום דפ' וזאת הברכה (שהכל הולך אחר החתום[44]) הוא "לעיני כל ישראל", שקאי על שבירת הלוחות[45], "שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם, והסכימה דעת הקב"ה לדעתו שנא-

37) זח"א קכט, ב.
38) ראה תניא פי"ד.
39) יומא פו, ב. וראה בארוכה דרך מצותיך קצא, א.
40) ראה אוה"ת שם (ע' א'תשפ): והנה בחי' זכיות אלו הם זכיות אחרים שלא כענין זכיות דצדיקים כלל.

41) ראה עד"ז לקו"ש ח"ט ע' 242 ואילך.
42) ראה לקו"ת פרשתנו צד, ד. וב-הנסמן שם.
43) להעיר שקטן משיתחיל לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנו משה גו' (סוכה מב, א. הל' ת"ת לאדמו"ז הפ"א).
44) ברכות יב, א.
45) ספרי ורש"י ס"פ ברכה.

מר[46] אשר שברת ישר כחך שבררת"[47], שבזה מרומז עילויים של הלוחות האחרונות לגבי לוחות ה' ראשונות (שלכן אמר לו ישר כחך ששברת), כי דוקא ע"י שנשאו לבו לשבור את הלוחות לעיני כל ישראל, פעל בכל ישראל (גם באלו שלא חטאו בעגל) עבודת התשובה — עבודה בכח עצמו.

וכאשר נתקבלה תשובתם במילואה, אז נתן להם הקב"ה את הלוחות שניות, שבזה הראה לעין כל שהוא ית' קבל תשובתם ונתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ובלב שלם[48] ונתן להם לוחות שניות, היינו שגם בתורה תהי' העבודה ויגיעה — לימוד התורה בכח עצמו.

וכאשר באים לשמע"צ לאחר ז' ימי הסוכות, הזמן שכל ההמשכות נקלטות בפנימיות[49], וגם בחי' התורה שנתנה בלוחות שניות, הרי אז באה השמחה האמיתית והשלימה בלימוד האדם בתורה בכח עצמו[50].

---

46) תשא לד, א.

47) פרש"י ס"פ ברכה. וראה לקו"ש שם ש"ל ש„ישר כחך ששברת" נאמר לא בעת שבירת הלוחות, אלא כשנצטוה על הלוחות שניות „אשר שברת". ורש"י מביא (ומגלה) זה („ישר כחך ששברת) רק בסיום וזאת הברכה, כי רק או נתגלה העילוי שבא ע"י שבירת הלוחות.

48) פרש"י תשא לב, יא.

49) ראה לקו"ש סוכות פת, ד. אוה"ת שם ע' אתשפט. ובכ"מ.

50) ראה אוה"ת שם (ע' אתשפו ואילך. וראה גם לקו"ת ברכה צו, א) שביוהכ"פ וז' ימי הסוכות (שהוא ענין ז' ימי ה' ולכן לאחר סיום התורה „לעיני כל ישראל", מתחילין לקרות תיכף „בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", כי ע"י עבודת האדם בלימוד התורה בכח עצמו (ועד"ז — בעבודת הבע"ת שהיא בכח עצמו ובבחי' התחדשות ממש) נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית[51] שהוא מוסיף ומשפיע כביכול במעשה בראשית[52] — כי שותפות בשלימותה היא כששני הם שותפים שווים לגמרי. ולכן ה' צדיק שעבודתו היא רק לגלות מהכח אל הפועל (הן הכחות שלו, והן בה' דירה שעושה בעולם) אין ה„שותפות" בשלימותה — שהרי הקב"ה בורא

משתה שאחר „ביום חתונתו" שביוהכ"פ) גילוי בחי' התורה שבלוחות האחרונות הוא בבחי' מקיף בלבד — קדושין וחופה, ובשמע"צ הוא „גמר יום חתונתו . . ולכן אז שייך השמחה מהתורה שגמשכת ומתפשטת בפנימיותם".

וראה אוה"ת שם (ע' א'תשעג) שזהו ע"י התשובה דוקא שלכן בלוחות הראשונות בשבועות לא נתקיימה הקליטה, „אח"כ ע"י התשובה נתנו הלוחות אחרונות ביוהכ"פ והם נתקיימו וזהו ענין הקליטה דשמע"צ".

51) ראה שבת י, א. קיט, ב. סור ושו"ע אדמוה"ז או"ח ר"ס רסח.

52) ועד"ז בתורה שארז"ל (ב"מ נט, ב) נצחוני בני נצחוני. וכאשר מתחיל ללמוד התורה עוה"פ אחר שסיימה הרי הלימוד הוא באופן נעלה יותר, ועוד שישראל מוסיפין * ומשפיעין ** בתורה. וראה לקו"ש שם ס"ד ובהערה 46 שם.

---

*) וחיוב הוא „לאפשא להי" (זח"א יב, ב. תו"א מקץ לט, ד).

**) שלכן בכ"מ נקראו התורה כלה וישראל חתן (ראה לקו"ת תצא לז, סע"א. ברכה צג, ד ואילך).

ומהווה מאין; אבל כשעבודתו היא בכח עצמו, הבע"ת שעבודתו היא התחדשות ממש בהבריאה, כנ"ל, ועד שעושה מדבר הפכי דבר הרצוי — מעולם דלא "הניין לי" (להקב"ה) עו־שה עולם ד"הניין לי" — עי"ז נעשה דומה לבורא — שותף בשלימות להקב"ה, ובורא "שמים וארץ "חד־שים" שנרגש בהם ש"ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה", ומסיי־עין" להאדם למלאות שליחותו וע־בודתו בעולם.

(משיחת יום שמח"ת תשל"ג)

---

53) ב"ר פ"ג, ז.

54) להעיר מב"ר פצ"ח, ג: מה הקב"ה בורא עולמות אף אביכם בורא עולמות, ובאוה"ת בראשית (רנח, ב) — וקאי על כל בנ"י.

55) נוסח התפלה דר"ה.

56) ראה ג"כ לקו"ת סד"ה ה' לי בעוזרי.